

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
dr. Franciscy Lajos.

Társzerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér.
Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

A tanfelügyeleti szervezet.

Azok a tanügyi állapotok, melyek Nyitramegye közigazgatási bizottságának június havi ülésén megtárgyaltattak, újra felszínre hozzák a közoktatási felügyelet kérdését.

Ha kiderül, hogy egy egész iskola-körben, a nyitrai ág. evang. egyház kerület iskoláiban, olyan tankönyv használatik, mely tele van a magyar közjogba és tételek törvényeinkbe ütköző kitételekkel, ha egy ilyen tényállásnak a felderítésénél a tanfelügyelő olyanforma kijelentést tesz, hogy ő már néhány évtized előtt sok államellenes tankönyvet elkoboztatott, s most is a kifogásolt könyv használatának eltiltása iránt már előterjesztést tett, akkor a hatósági ellenőrzést bárminőnek lehet inkább mondani, csak megnyugtatónak nem.

Ki tudná megmondani, hogy mióta használják a nyitrai ág. evang. egyházkerület iskoláiban az államellenes tankönyvet és ki tudná megmondani, hogy azonkívül még hány ilyen könyv forog azokban az iskolákban közkézen a gyermekek között, s végül ki tudná megmondani, hogy a hetvenes évek óta, a mikor a tanfelügyelő az általa némi önérzettel említett tankönyvirtást végezte, még hány

ilyen könyvnek a kitiltása lett volna szükséges?

Továbbá, ha a közigazgatási bizottság ülésén a tanfelügyelőt figyelmessé teszik arra, hogy egy állami iskolának állítólag botrányos állapotait az illető iskolánál működő tanító a saját neve alatt egy krajcáros újságban szóvá tette és mint szenzációs hírt világgá kürtölte, s ha a tanfelügyelő erre azt válaszolja, hogy neki nincs tudomása arról, hogy az illető iskolában botrányos állapotok uralkodnak, akkor ez meg annak a jele, hogy az állami iskolák tanítói karában, tisztelet a kivételeknek, a fegyelem nem áll valami erős lábbon.

Erről különben a tanítói fizetésrendezésről szóló javaslat tárgyalása alatt is meggyőződünk, a mikor a csejthei állami iskolából heteken át szították az elégedetlenséget a javaslat és a kormány ellen, s következetesen arra törekedtek, hogy az elégedetlenség országos mérveket öltösn.

Libertiny Gusztáv tanfelügyelőnek a működését különbözőképpen ítélik meg. Vannak, a kik pálcát törnek felette, vannak, a kik mentegetik. Azt azonban ellenségei is megengedik, hogy az a konciliáns modor, melyet sok esetben tanusít, a mint egyfelől korántsem zárja ki az erélyes és kérlelhetetlen eljárást ott, a hol arra szük-

ség van, a hol a törvény intézkedéseinek érvényt kell szerezni, úgy másrésről egy felügyeleti hatósági közegnél, különösen egy tanférfiúnál nélkülözhetetlen.

Szépen nézne ki a vármegye tanügye, ha olyan Rill-féle ember töltené be ezt a fontos állást, egy kötekedő, mindenkiel összevesző ember, a ki a hova a lábát beteszi, ott zavart, egyenetlenséget, viszálykodást támaszt. Az igazságosság szigorát a méltányosság szempontjával párosítani sehol sem oly szükséges, mint a tanügyi téren, de talán sehol sem is oly nehéz, mint éppen itt.

Már 1902. óta, midőn a nemzetiségi bizottság a vármegye tanügyi viszonyaival behatóan foglalkozott, mind sürűbben bukkannak fel azok a jelenségek, melyek vármegyénk közoktatásügyének hiányaira irányítják a figyelmet. A mennyiben ezek a hiányok a *felügyelet* terén mutatkoznak, azoknak helyes megítélése úgy gondoljuk teljes kifejezésre jut, a nemzetiségi bizottság azon felfogásában, hogy a jelenlegi felügyelet hiányaiért nem az embert, hanem első sorban a *rendszert* kell hibáztatni.

A vármegyei tanfelügyelőségek rendszerét az idő teljesen lejáratja. Már 40 év előtt, a népiskolai törvény megalkotásakor, végzetes hiba volt a tanfelügyelősé-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Elve eltemetve.

Írta: **Julius.**

Borzasztó — mondja az asztal végén ülő házigazda arra a vadászkalandra, a mit az imént mondott el az erdősz.

Nem mondhatnám — szól közbe a mérnök, mert az a bányaszerencsétlenség, amit én éltem át, bizonyosan borzalmasabb.

De olyan borzalmas még sem lesz, mint a „Berlin” katasztrófája, a melyet meg én éltem át — kockáztatja meg a harmadik.

Egymásután festették le elményeiket, nem kímelve a sötétebb színeket. Közbe-közbe az egyes jelenetek borzalmasságához képest elhangzott a esodálkozás, elszörnyűködés, rémület kifejezése.

Csak az orvos ült nyugodtan.

Hát önnek egyik sem borzalmas, Doktor? vagy nem is figyelt a beszédre?

Bizony nem eléggé borzalmas.

Talán bizony különbet is tud?... kérdik többen.

Oh igen, a legborzalmasabbat éltem át, az bizonyos — válaszolt az orvos.

Szó nélkül nézett a társaság az orvosra

bizton várva, hogy el is mondja a történetet. Nem csalódtak. Sírí csend lett a szobában, mikor az orvos az asztalra tette le égő szivarját és így kezdte.

Nem vagyok épen öreg ember, mert hiszen a negyvenet alig léptem át. Különös úgy e? mert úgy jó ötvenesnek látszom. Ennek oka éppen abban keresendő, a mit most elmondok, s a mely-nél az életben aligha lehet valami borzalmasabb.

Mintegy öt évvel ezelőtt történt. Fel voltam ingerülve és nagyon fájt a fejem, mikor egy este hazajöttem. Gondoltam még doktor létemre, hogy tán doktort hívatok, mert sehogy sem tudtam megállapítani magamon a baj mivoltát, de végre elállottam tőle. Lefeküdtem. Azt azonban nem-sokára észrevettem, hogy egész testemben dermedtség fogott el. Fájdalmas volt, de azt hittem, hogy múló baj. Állandó volt. Mozdulni nem tudtam. — Reggel kopog valaki az ajtómon, mert a szokottnál tovább maradtam ágyamban. Persze nem tudtam mozdulni, de még szólni sem tudtam.

Tessék már fölkelni, emberek vannak itt — hangzott kívülről.

Föl én — gondoltam magamban — csak tudnék; de szólni nem tudtam.

Erre aztán szaladgálás történt a folyosón és hallottam a megjegyzéseket.

Baj van.

Be kell törni az ajtót.

Be is törték. Ott feküdtem nyitott szemekkel mereven, s bár az alakokat nem ismertem fel, de a hangok után tudtam, ki van mellettem. Kezdték aztán rángatni.

Hozzatok gyorsan ecetet — hangzott édes anyám parancsa.

Megkezdődött a dörzsölés.

Fölösleges — akarom mondani — de nem tudtam.

Talán jobb lesz a torma — hangzott feleségem síró hangja. És hoztak tormát az orrom alá. Tudom, hogy az orrom alá tartották, de nem éreztem.

Az Istenért! szaladjatok orvosért — mondja az anya. Addig pedig minden kigondolható műveltek velem, hogy csak életre keltsenek. Hány-szor akartam odakiáltani: ugyan, ne bolondozzatok!... de nem bírtam. Eljött az orvos. Össze-vissza tapogatott, kopogtatott. Végre konstatalta, hogy nincs mentség: meghaltam.

Mi a fránya! — gondoltam én, de szólni nem bírtam. Hiszen én is orvos vagyok tudom, hogy nem haltam meg. Erre aztán megkezdődött a sírás: anyám, feleségem és két gyermekem... Oh micsoda érzés lakott akkor a szívemben: le-

geket vármegyénkint szervezni, s a nagy megyék tanügyének élére épügy egy-egy embert állítani, mint a kis megyék élére. Ez a rendszer, melynek hátrányait a segédtanfelügyelői állások csak kis részben csökkenthették, képtelennek bizonyult be tanügyünk korszerű fejlesztésére s a magyar érdekek védelmére.

Ehez a szervezeti hibához járult az a mostoha körülmény, hogy a liberális uralom első szakában, de utóbb is a politikai cimboráskodást a tanügyi térre is átvitték, s tanfelügyelőknek olyan embereket neveztek ki, a kik soha sem voltak népiskolai tanítók, tanügygyel sohasem foglalkoztak, hanem jó kortesemberek voltak, a kiknek állást kellett adni. Csak 10—15 év óta észlelhető e tekintetben némi javulás, de most meg a bürokratikus munka valósággyal agyonnyomja a tanfelügyelők ellenőrző és irányító működését.

A szervezeten kell ennél fogva változtatni, ha a tanfelügyeleti hatáskört céljához és rendeltetéséhez képest eredményessé akarjuk tenni. A vármegyei tanfelügyelőségek helyett, *járás*i tanügyi hatóságokat kell szervezni. Legyen minden közigazgatási járásnak külön tanfelügyelője, a kiből először is nem szabad nagyságos urat csinálni, mert akkor ez drága mulatság lenne, és a kinek másodsor *néptanítónak* kell lennie.

A járási tanfelügyelő neveztesse ki a szorgalmas, értelmes és kellő tapasztalattal rendelkező néptanítók közül. Fizetése valamivel nagyobb legyen, mint a tanítóé és fokozatos, hogy a járási tanfelügyelők sorában is helye legyen az előléptetésnek, a mi a hivatalbeli ambíció kifejtésének szempontjából látszik szükségesnek. Hogy ezen helyi szervezetek fölé az egyöntetűség biztosítására kellene még egy külön vármegyei tanügyi szervezetet is állítani, az már olyan részletkérdés, melyet csak akkor lehetne megoldani,

irhatatlan! És hallottam a körülálló megjegyzéseit.

Kár érte. Szegény gyermekek. Szegény jó anyja támasz nélkül marad. Ilyen fiatalon fog kelleni porlania. Még sok jót tehetett volna.

Szerettem volna tiltakozni e megjegyzések ellen, de képtelen voltam rá. Rettenetes helyzet! Tudom, hogy csak dermedtség fogott el, de mozdulni, beszélni képtelen vagyok... Milyen ruhát adunk rá? folytatják felettem a tanácskozást.

Azt a fekete szalon ruhát — mondja zokogva édes anyám — azt úgy is szerette életében. És fekete koporsót — toldja meg siránkozó feleségem.

No hiszen elbántatok velem — gondoltam én, de még csak a szempillámat sem tudtam megmozdítani... Hát valóban erre vagyok kárhóztatva, hogy élve temetnek el? Hisz ez rettenetes! Ez lehetetlen! Tudom, hogy nem haltam meg és mégis kivisznek a temetőbe... De addig csak magamhoz jövök valahogy — reméltem én — de kétségbeesztő gyorsasággal ment az idő és én mozdulatlan maradtam. Iszonyú borzadály futott végig tagjaimon! Aztán tudom, mikor a koporsóba fektettek és jártak hozzám részvetellel az ismerősök. Odajött a feleségem a gyermekeimmel, ölelgetett és sírt, én meg szólni nem tudtam. Ne sírjatok

ha már a tapasztalat a helyi szervezetek funkcionálását kipróbálná.

A tanítói kar előléptetése előtt is széles út nyílnék meg a tanfelügyeleti szervezetnek ilyen tágas alapra való fektetése által. Pedig, ha valahol, úgy ebben a karban indokolt és szükséges az előléptetési állások szaporítása, mert míg más hasonló kvalifikációval bíró állásoknál fokról-fokra lehet emelkedni, sőt ezt az emelkedést minden pályán rövid idő múlva már törvények fogják biztosítani, addig a tanítók legnagyobb része elől az emelkedés el van zárva.

Az Apponyi-féle népiskolai törvény a felügyeleti hatáskörre és a fegyelmi eljárásra nézve olyan intézkedéseket állapít meg, melyeknek végrehajtása a mai tanfelügyelőségi szervezet keretei között merő lehetetlenség. Irott malaszt lesz ez a törvény is, ha azzal kapcsolatosan a felügyeleti hatáskör újja nem szerveztetik.

A törvényhatóságok közigazgatási bizottságainak a feladata, hogy most már a kormány figyelmét a tanfelügyeleti szervezésre hívják fel.

„Kérjük fel a képviselőnket.” Mindig a tehetetlenségnek, vagy a tétlenségnek a jele az, ha valaki a saját erejével és a maga becsületéből még ott sem tud boldogulni, a hol a boldoguláshoz akaratnál és szorgalmas tevékenység nélkül más nem kívántatik. Nyitra városnál divatba jött az, hogy ha bármihez szükséges a kormány támogatásának, vagy hajlandóságának a megnyerése, első gondolata és szava a városi hatóságnak és a képviselőtestületnek: *Kérjük fel a képviselőnket.* Ha a főgymnasium dolgáról, iparvállalatokról, kulturpalotáról stb. van szó, a refrain mindig egy: *Kérjük fel a képviselőnket.* Hát tagadhatatlan, hogy a város ezidő szerinti képviselője a legnagyobb készséggel érvényesíti nagy befolyását a kormánynál a város javára, de elvégre ő sem mindenható, s az ő befolyásának is csak súlyt kölcsönözne az, ha vele együtt még *mások is* mozognának, első sorban azok, a kikhez hivatalos állásuknál fogva tartozik a város érdekében való közbenjárás. Szemünk előtt van Nagyszombat város, mely iparvállalatot akar kapni,

drága szereteim, hiszen élek! — de azt csak gondoltam... Oh irgalmas ég segíts meg!... Imádkoztam... Mi lesz árva gyermekeimmel?! Oh mentsetek meg!... és csend honolt a szobában...

Aztán leszegeztek a koporsót, kivitték az udvarra. Hallottam a papot, a mint megkezdte a szomorú intonálást: *Oremus pro fidelibus defunctis...* Oh csak imádkoztatok — gondoltam én — de az előért, mert élek! Képzeltetik milyen lelki tusát szenvedtem át, midőn a kántor szomorú búcsúztatóját, anyám, feleségem, gyermekeim siránkozását hallottam...

Kivitték a temetőbe. Még mindig reméltem, hogy legalább ujjam mozdulatával értésükre adom, hogy élek, de arra sem voltam képes. Elhangzott a: *„requiscat in pace...“* és kezdtek lebocsátani a sírba. Aztán eleszűszott a kőtel — és én a koporsómmal a fenékre zuhantam. Talán ez hozza vissza életképességemet... Még mindig semmi jel hozzá... Rémületemben hideg verejtek gyöngyözött homlokomon. Hallottam a göröngyök kopogását koporsómon. Nem tartott az két percig, midőn észrevettem, hogy tudom a jobb kezem mutató ujját mozgatni. Remény szállott a szívembe. Még talán lesz idő. És valóban. Utána megéledt egész jobb kezem, majd a balkezem is. Tapoga-

de nem elégszik meg a képviselői közbenjárással, hanem maga is megtesz minden lehetőt az ügy érdekében. Hasonlóképp cselekszik Nyiregyháza, mely a kulturpalotáért egész Szabolcs megyét megmozgatta. Nem akarjuk mondani, hogy Nyitra is derűre-borúra deputációzson, mert ez hiába való dolog, de azt igenis szükségesnek tartjuk, hogy képviselőnket a közbenjárás nehéz tisztében mindazon városi és megyei tényezők támogassák, a kiknek a város érdekeivel törődni, elsőrangú kötelességük.

Miként fejlesszük a magyar ipart?

A jelen cikket vármegyénk egyik kiváló közigazdasági írójától vettük, a ki ebben a sok szaktudással megírt közleményében új eszméket vet fel, melyek az iparfejlesztés mai törekvései között különös figyelmet érdemelnek. Egyébként álljon itt maga az érdekes cikk, a mint következik:

Napról-napra látjuk, hogy az ország különböző részeiben mozgalmakat indítanak a magyar ipartermékek pártolása és terjesztése érdekében és habár e mozgalmak általánosságban véve igen rokonszenvesek, mégse mondhatjuk el róluk, hogy mindezeideig valami szemmel látható, lényeges eredménynyel jártak volna.

Nemcsak a köznépek, hanem a művelt közép osztálynak legnagyobb része is csupán politikai agitációnak tekinti a magyar iparpártolás munkáját és nem gondol arra, hogy ez az egyedüli módja az anyagi megerősödésnek, a mely a függetlenségnek és a szociális fejlődésnek egyetlen biztos alapját képezi.

Főképen ezen indokok vezettek arra a gondolatra, hogy egy teljesen új és eddig még ismeretlen, sőt szokatlan módját keressem a megoldásnak, a mely hivatva lenne arra, hogy a politikai szenvedélyek kizárásával az ország lakosságában lassankint életre ébressze a higgadt és megfontolt gondolkodást, amely nélküli ipar, kereskedelem és vállalkozási kedv el sem képzelhető.

A főséges és ideális tulipán mozgalom se hozta meg azt az eredményt, amelyre egy kis optimizmussal jogosan számíthattunk volna, mert a nagy népretegek nem a honi ipar megizmosításáért, nem a nemzet anyagi jólétének emeléseért állottak csatasorba, hanem inkább az idegen iparállamok ellen táplált gyűlölségből merítették a lelkesedés gyorsan lobbanó és hirtelen kialvó lángját. Ez pedig nem elegendő az ipar nagygyátételére. Amint az izzó látatömegből származik van a tenyészet, úgy nem hozhat termést az a

tőzni kezdtem a fejem felett, s a valóság annál iszonyúbb volt! Valósággal erős deszkák voltak felettem. Már csak halk csákányütést hallottam. Minden erőmet meg kellett feszítenem — gondoltam — a míg nem késő... és ha késő lesz?... A zsibbadtság elmúlt. Itt az idő! Egyszerre felszöktem és nagyot kiáltottam.

A deszkába ütöttem a fejemet. Felébredtem. A kiáltásra meg a feleségem, — hogy mi baj ért?...

Az úgy alatt találtam magam...

A gépkocsiról. A gépkocsi (automobil) fejlődésének a rugalmas abroncs (pneumatik) alkalmazása hatalmas lendületet adott. De a gummiabroncs is csak kisebb sebességre alkalmas. Nagyobb sebességnél feltétlenül szükséges a légtömölős abroncs alkalmazása. Ez két részből áll: egy gummitömölőből és egy vastagabb, külső hatásnak jobban ellenálló burkolatból. A gummitömölőbe kézi szivattyúval levegőt szivattyúznak. Nehezebb kocsiknál vagy tömör gummiabroncsot alkalmaznak, vagy a gummit más rugalmas szerkezettel helyettesítik.

mag sem, amelyet a szenvedélyektől felkorbácsolt emberi lélekbe vetettek: mert épen maguk a szenvedélyek ölik meg a csirában rejlő és nyugodt fejlődést megkövetelő életet.

Ezek a körülmények önkénytelenül is előtérbe tolják azt a gondolatot, hogy a nép legsebésebb rétegeiben csakis olyformán lehet a magyar ipar pártolását elérni, ha egyszersmint alkalmas és rokonszenves módon az iparpolitikai gondolkodás is akként irányítható, hogy a nyugodt fejlődés szükségessége vezesse az összes osztályok gondolkodását és a helyes irányban történő vezetés mutassa meg azt, hogy a magyar ipar igenis elég erős arra, hogy egy kis jóindulatú támogatással megizmosodva: hatalmassá és teljesen kifejezetté váljon.

Ezen irány elérése érdekében bátor vagyok részletesen, de lehetőleg tömören tervezetemet előadni és habár az az első pillanatra új irány és nagy méretei folytán bizonyos tekintetben igen merésznek és nehézségekbe ütközönek látszik, mégis kivihető volna, ha egy élelmes és az üzleti vállalatok iránt érzékeny társulat erélyesen és buzgalommal leküzdéné a minden újítás ellen felmerülő akadályokat.

Jelen munkámat a könnyebb áttekinthetőség okáért fejezetekre osztva tárgyalom és pedig a következő sorrendben:

1. Egy napilapnak az alapítása, esetleg egy már meglévőnek a tervezet szellemében történő restaurálása.
2. A lap tartalma.
3. A lap célja.
4. A lap terjesztésének módja.
5. A hirdetések. A hirdett magyar ipar-cikkek utazók útján történő terjesztése és eladása.
6. Egy központi mintacsarnok felállítása.
7. A rendelések foganatosítása.
8. A vidéken szervezendő iparpártoló egyesületek.
9. A vállalat belső szervezete.
10. A vállalat előrelátható haszna.
11. Költségvetési előirányzat.

Az életiskola küszöbén.

A tanev végén vagyunk. Az iskolákban mindenütt vizsgálatok folynak, melyek befejeztével bezárulnak az iskolák kapui. Midőn újra megnyílnak a szünidő leteltével, ezer meg ezer tanuló nem tér vissza. Az érettségi vizsgán átment ifjak, a tehetség vagy tanulási kedv miatt elmaradók nagy száma a többi gimnáziumi osztályokban, a polgári s elemi iskolákat végzett tanuló sereg, melyet a szegénység nem enged följebb a tudományos pályán, örökre bucsút vesznek az iskola padjaitól. Valamennyi a pályaválasztás nagy kérdéséhez ért, az életiskola küszöbén áll.

Nagyon fontos, mihez fog a sok ifjú, kik ott hagyták az iskolát. Fontos rájuk nézve, mert mindegyik kényeret, boldogulást keres. Fontos az országra nézve, mert ők a nemzeti jobblét küzdelmében a hadsereg ujonclétszámát képviselik. Akár magasabb állások felé indulnak, akár az alsóbb rendű foglalkozásokhoz látnak, egyaránt kívánatos, hogy valamennyi oly pályát válasszon, melyre leginkább való. Ha a legutolsó helyre jut is, valamelyik, csak bevaljon, derek, hasznos polgára legyen a nemzetnek.

Annál kívánatosabb ez, mert a bevándorolt elem túltengése miatt, az iskolát végzett ifjúknak bármely pályán, kivéve a nehezebb munkával és kisebb jövedelemmel összekötött foglalkozásokat, kemény versenyt kell folytatnia, hogy boldogulhasson.

A tapasztalatlan ifjut a pályaválasztásnál a szülők akarata s a környezet befolyása irányítja leginkább. Ezek döntenek legtöbbször az ifjú és a nemzet ezen nagy érdeke fölött.

Nálunk azonban épen ezekben oly hibák uralkodnak e tekintetben, mik valósággal szerencsétlenségeknél mondhatók.

Azzal buzdítjuk a pályaválasztó ifjut, hogy oly utra lépjen, mely előkelő álláshoz, kényelmes foglalkozáshoz, nagy jövedelmi hivatalhoz vezet. Ezek az önként is csáb erővel bírójelszavak, mikkel az ifjut tekintet nélkül az ő tehetségére vagy hajlamára, az első olyanra ígérkező pá-

lyára terelni igyekezzenek a szülők és a környezet a legtöbbször a boldogulás helyett a züllöttséghez juttatják őt.

Avult, hamis fölfogás az már ma az élet-pályákat kenyérkereső foglalkozásokat előkelő és nem előkelőkre osztályozni. Nem az állás, hivatal teszi előkelőbbé az egyént, hanem ez a hivatalt és állást. Mikor a szocializmus az egyenlőség gondolatát törekszik bevinni a társadalmi életbe époly badarság valamely hivatalban vagy foglalkozásban nagyobb előkelőséget keresni, több tiszteletra, becsülésre igényt tartani, mintha pl. a díszesebb, drágább ruha is több értéket adna az embernek a munkás-zubbonynál. Egy iparos vagy földműves, ki becsülettel megállja a helyét, foglalkozásában több tiszteletra méltó sok nagy úrnál, kinek születnie is csak kár volt úgy reá, mint a társadalomra nézve. A szülő és a környezet ne a magas polcokon és fényes rangban csillogó nagy urakat mutogassa a pályakereső ifjunak, mint ideálokat, hanem a hivatásuknak élő egyéneket, kiknek volt erős akaratak azon pályára menni, melyre valók.

Csak szerencsétlen irányítás azzal csavarni az ifjú fejét, hogy erre vagy arra a pályára menjen, mert néhány év múlva abba a szerencsés helyzetbe jut, hogy nem kell dolgoznia. Hála Istennek kevés oly pálya van már. S ha a munka becsülete oly rohamosan emelkedik az emberek fölfogásában, mint azt tapasztaljuk, akkor ma holnap megszűnnek e régi privilegiumok. A társadalom akár járja akár nem egyesek hite szerint, a keresztény elv alapján fog berendezkedni, hogy ki nem dolgozik ne is egyek, ki nem dolgozik nem méltó, hogy a társadalomban helyet kapjon, legkevésbé jobb helyet. Ha pedig nincs kilátás munkanélküli élet pályához, akkor ne ámítsuk az ifjakat, hogy inkább erre, mint arra induljon. Ha mindenütt dolgoznia kell inkább oda menjen, hol lesz kedve és képessége, tehetsége a dolgot végezni.

Legtöbbször azonban azt óhajtják gyermekük számára, hogy jövedelmező pályát kaphasson el, hol legkönnyebben s leghamarabb jut vagyonhoz, gazdagsághoz. A zsidóság ügylátszik kizárólag ezen szempont szerint választ pályákat. S csak kényszerűség folytán választ más pályát. Ezt bizonyítja a mult számban ajánlott munka Veszprémynek a zsidók statisztikája című műve. Csak hogy míg az élelmes zsidó valóban ily pályát tud választani fiának, addig a keresztény bakot ló a választásnál. T. i. itt sem tekiint arra, hogy kinek mily hivatása van és képessége.

S míg a zsidó kezben minden pénzzé válik, sok keresztény a legkedvezőbb viszonyok, minden támogatás és protekció mellett sem tud zöld ágra vergődni.

A sok keserű tapasztalat mit ezer és ezer züllött egyén szerzett s miből még többre van kilátás a jövőben, komolyan inti a szülő és a környezetet, hogy gyermekének pályaválasztásánál egyedül a képesség és hajlam, tehát a hivatás szerint döntsön. Az előkelőség hajhászása családhoz vezető hiúság. A dologtalanság szegényletes ambíció. A jövedelmezőség nem kárhoztatható motívum, de okkal, móddal kell eljárni. Ne csak ott keressünk jövedelmezőséget, hol nagy fizetésű állami vagy megyei hivatalokat látunk, hanem az ipar és kereskedelem terén is mik sok ifjú számára kincses bányák lehetnének.

Ujdonságok.

Kanonoki kinevezések. A király a vallás és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a *nagyszombati* társaskáptalanban dr. Halmos Ignác enkló kanonoknak az olvasó, Lováky Antal örkanonoknak az enkló, Weisz Ferenc idős kanonoknak az örkanonokká való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az ekként megüresedő ifjabb kanonokságot *Ikrényi József korosi* esperes plebánosnak adományozta, továbbá *Droppa József* besztercebányai kath. főgymn. vallás tanárt és *Cseri Emil* töröcszentmártoni esperes plebánost a *besztercebányai* székeskáptalan tiszteletbeli kanonokjává kinevezte.

Érsekujvár új plebánosa. Vaszary Kolos bíboros, hercegprímás mint kegyúr Érsekujvár plebánosává *Erhardt Viktor* karánéssági esperes plebánost nevezte ki.

Kinevezés. A kultuszminiszter Kosztka Mihály trencsénvármegyei VIII. fiz. osztályú kir. tanfelügyelőt a VII. fizetési osztály 3-ik fokozatába nevezte ki.

A nyitrai nagyobb papnevelő-intézet Magyar Egyházirodalmi Iskolája mult vasárnap, folyó hó 16-án tartotta évről-évről gyűlését. A nyitraegyházmegyei növendék papságnak ez a magas szintjén álló önképző köre a lefolyt iskolai évben élénk s túlnyomóan szociális jellegű irodalmi és szónoklati tevékenységet fejtett ki. Az Iskola igazgatója az év folyamán előadásokat tartott a munkásbiztosításról, a cseledtörvény, patronageok és munkáslakásokról. A tagok részint pályatétel, részint tagsági dolgozatok alakjában értekezéseket dolgoztak ki a földművelő és napszámós nép anyagi helyzetéről, a fogyasztási szövetkezetek és munkáségyesületekről. Felölelték ezenkívül a dogmatika, egyháztörténelem, szent-írástudomány és hitbuzgalmi irodalom körét. Folyóiratokra és könyvtárának gyarapítására az Iskola 158 koronát fordított, de ezt az összeget többszörösen meghaladja az ajándéka kapott könyvek és folyóiratok értéke. A kiadásokhoz adományokkal hozzájárultak Czeizel Gábor, Vágner József 20—20 kor., Kondor István, Mittuch József, Juráček István 4—4 kor. Csefalvay Aladár 2 kor. Nagy érdeklődést keltett az évről-évről gyűlésen a pályázatok eredményének kihirdetése. Minden dolgozat sikerült, ámbar némely tételnél a mérkőző erők egyformasága folytán szükségessé vált a pályadíj megosztása. Pályadíjak fejében kiosztott 9 drb. cs. kir. arany és több értékes könyv. A díjakat a papnevelőintézet előjárói adták össze. Az Iskola régi, bőkezű mecénása dr. *Csippék Sándor* apátkanok, mint minden évben, úgy ezidén is 40 korona jutalomdíjat adományozott, melyet a két legszorgalmasabb tag *Chmielovszky László* elnök és *Stevula Márton* jegyző kaptak. Az évről-évről gyűlés után nyomban a jövő évre szóló tisztújítás ejtetett meg.

A FMKE elnökevé a folyó hó 20-ikán megtartott igazgató választmányi gyűlés *Bárá Forster Gyula* korosi nagybirtokost és a Történeti Múzeumok Országos Bizottságának elnökét szemelte ki, egyhangú megállapodással. Ha Forster báró a jelöltséget elfogadja, a FMKE egy olyan elnököt kap, a kinek nagy műveltsége, finom lelkülete, független vagyoni helyzete, széles körű összeköttetései, politikailag érintetlen, tiszta multja reméltni engedik, hogy a sikerek révén fogja vezetni az egyesület működését. Hálára köteleznék az érdemes férfú a Felvidék társadalmát, ha nagy elfoglaltsága ellenére is, a közökhajnak engedve, a fontos tisztségre ismert áldozatkészségével vállalkoznék.

Uj pénzügyigazgató. A király *Kovács Sándor* pénzügyi tanácsos, nagybecskereki pénzügyigazgató helyett, jelenlegi hetedik fizetési osztályában való meghagyása mellett, aranyosmaróti pénzügyigazgatóvá nevezte ki.

A nyitrai kath. kör jún. 29-iki mulatóságát rendező bizottság küldöttsége mult vasárnap tisztelettel *Bende Imre* püspök úrnál, a kinek egy tiszteletbeli jegyet adott át. A küldöttség tagjai voltak *Kubinyi Endre*, *Chmielovszky József*, dr. *Oszuszkó Sándor*, *Baás Ferenc*. A püspök úr szokott szívélyességével fogadta a küldöttséget, mely azután a káptalan tagjainál tett látogatást.

Rágalmazási per. A „Nyitra” című krajecáros ujság egy cikksorozatban a nyitrai Iparbankról azt írta, hogy a Singer-ügyből kifolyólag (*Singer Zsigmond* lapásgyarmathi bíró és nagylapási birtokos ez évi januárban mintegy 300,000 korona adósság hátrahagyásával megszökött, sokakat, ezek között a nyitrai Iparbankot is jelentékeny összeg erejéig megkárosítva) a kincstárnak bélyegesenkítés révén 180 korona kárt okozott, a miért most a banknak 9000 kor. büntetést kell fizetnie. Továbbá azt is írja az említett lap, hogy a bank *Singer* hitelezője és váltokezesével, dr. *Klinger* budapesti fogorvossal a *Singer* által hátrahagyott adósságra nézve kiegyezett. Kérdi tehát a banktól, hogy mennyit engedett a tőkéből, hány évi kamatmentességet? Meggyanúsítja végre a bank igazgatóját, mintha a *Singer*-féle kölcsön megkötésénél jogtalan hasznot szerzett volna, s még egész sereg váddal hozakodik elő. Ezen közlemények miatt mint értesülünk, az Iparbank a „Nyitra” ellen rágalmazási pert indított.

A adóhivatási munkálat. A nyitrai járás részére kiküldött adóhivatási bizottság f. hó 24-én kezdi meg munkáját a városháza nagytermében *Holényi Ferenc* elnöke alatt. A bizottság tagjai a kincstár részéről *Tombor Kornél* és *Salvendy Lipót*, a vármegyei törvényhatóság részéről *Freissberger Viktor* és *Czobor Béla*.

Konkurzus. A nyitrai püsköki kisebb és nagyobb papnevelő-intézetbe való felvétel f. é. július hó 1-én történik. Azon ifjak, kik a gimn. 4., 5., 6., 7. osztályát elvégezték, vagy az érettségi vizsgálatot sikerrel kiállottak, keresztlevellel, bérmentési és iskolai bizonyítvánnyal ellátva f. hó 30-án délelőtt az Egyházmegyei Irodában jelentkezzenek. A felvételi vizsgálat július 1-én d-e. ugyanott fog megtartatni. Akik a fentemlített két napon ingyen ellátásra számot tartanak, forduljanak előzetesen eziránt a kisebb papnevelő-intézet Igazgatóságához.

Értekezlet F. M. K. E. jubileuma ügyében. A F. M. K. E. huszonöt éves jubileumának előkészítése céljából f. hó 19-én a vármegyei ház nagytermében népes értekezlet tartott, melyen az ünnepet rendező bizottság alakult meg. A bizottság elnökevé Turchányi Odón alispán, jegyzőjévé Ötvös Bela, vm. aljegyző választott meg. Az ünnepély részleteinek rendezésével albizottságok bízták meg.

Érettségi vizsgálat. A nyitrai r. kath. főgimnáziumban az érettségi vizsgálat a következő eredménnyel járt. Jelesen érettek: Batisz Laszlo, Ötvös Jenő, Vlaszthy István. Jól érettek: Blunár Ferenc, Burg Jenő, Galló Simon, Guttmann Géza, Hulay Gyula, Kianicska Gáspár, Lang Ignác, Martiss Zsigmond, Ribárik Ferenc, Szlugeny Sebestyén, Weisz Viktor. Érettek: Augusztin Alajos, Brestyenzky István, Eister Marcell, Fratriss József, Kempny György, Hammel Jenő, Laktis Pal, Lemberger Sámuel, Marszina Alajos, Palásthy Dezső, Polyák Jenő, Raác Gyula, Ravasz Győző, Ribárik Győző, Töreky Aladar, Ugron Ákos, Veneny Lajos, Zechmeister Antal, Zelinka Elemér, Zlamal István. A bizottság a szeptemberi javító vizsgálatra öt jelöltet utasított.

A nyitrai kath. legényegyesület kitüntetést nyert tagjainak maga az egyesület elnöke, dr. Batthyány Vilmos gr. koadj. püspök úr ő méltósága fogja ünnepélyesen átadni az érmeket és okiratokat, még pedig szombaton (sz. Peter és Pal napja) délután pontban fél 4 órakor a legényegyesületi házban. Utána kirándulás a zabori Tóifel-kertbe, hol az egylet zártkörű nyári mulatságot rendez. Lesz tekepálya-verseny; igen mulatságos 1 felvonásos színjáték: „Lengyel szökevények”; és este fél nyolckor nyaralás-sorsjáték, melyben minden vendég részt vesz megszámozott belépőjegyével. Belépőjegyeket, melyek tehát sorsjegyek is egyuttal, előre lehet váltani az egyesületi házban délután 4 óráig.

Hitelszövetkezet. A nyitrai ker. munkásegyletben létesítendő ker. szociális önszegélyző hitelszövetkezet ma d. e. 11 órakor tartja az egyesület nagytermében alakuló gyűlést, melyre a t. érdeklődők szíves figyelmét ismételtelen felhívom. *Szteszkal József.*

A F. M. K. E. és a P. M. K. E. A csorbatói közgyűlés megbízta az elnökséget, hogy a Pozsonyi Magyar Közművelődési Egyesületet igyekezzenek a F. M. K. E.-hez való csatlakozásra rábírni. Az elnökség megbízásából Clair Vilmos főtitkár az ügyben tárgyalta is Pozsonyban *Bittó* Dénes dr. főispánnal, a P. M. K. E. ügyvezető elnökevel, a ki azonban kijelentette, hogy az egyesülés terve egyáltalában kivihetetlen, mert a P. M. K. E. mai önállóságáról nem hajlandó lemondani.

A nyitrai ingyentej érdekében dr. Thuróczy Károly kir. tanácsos, vmegyei főorvos úr a következő sorokat teszi közzé.

„A Nyitrán megtartott gyermeknap iránt — a közönség részéről mutatkozó — nagy érdeklődés és főként a napnak finansiális eredménye, ismét fényes bizonyítékát szolgáltatva annak, hogy városunk közönségében az emberszeretet lángja ki nem aludott s hogy azt, a szenvedő embertársak gyámolítására szánt adományaival szívesen éleszti és táplálja is.

Minden emberbarátnak szíve örömmel dobban meg a könyörületesség ilyenemű megnyilatkozásainál s bizonyonnyal nem is jegyeznék fel ezt külön hangsúlyozottan, ha ennek egy nem szükségesszerű következményét, de mégis beállott hátrányát nem lettünk volna kénytelenek fájdalmasan tapasztalni.

A gyermeknap alkalmával a jótékony oltára szánt adományok bizonyonnyal sok könyvet szarítanak fel az országos gyermekvédő liga védecénél, de sajnos, mintha közönségünk részvéte és áldozatkészsége az e napon hozott áldozatokkal kimerült volna s megvonta érdeklődését a szűkebb körében uralkodó nyomortól és szenvedéstől.

Legalább erre enged következtetni az a szomorú tapasztalat, hogy „a nyitrai ingyen tej”,

közönségünknek ezen eddig oly nagy áldozatkészséggel támogatott kedvence, a gyermeknap letelte óta könyöradományokban alig részesül. Csupán Vincze Károly Nagy-Hindról 8 kor., Dr. Kaiser Ignác Ó-Turáról 5 kor., a nyitrai gymn. ifjúság Horvát Sándor főigazgató úr közvetítésével 8 kor. 20 fill. és Hamburger Gyulane Nyitra 4 koronával járultak hozzá az intézmény fenntartásához. Ezen halás köszönettel vett adományokon kívül segély nem érkezett és az ingyentej intézmény további sorsa a legnagyobb válság előtt áll.

Kérem a jölekkü emberbarátokat, ne hagyják ezt az intézményt, mely a részvétre leginkább rászoruló kisdetek nyomorán van bivatva enyhíteni és a mely a nemes emberbarátok áldozatkészségét dicsérve oly szép fejlődésnek indult, elpusztulni, hanem támogassák azt eddig is tapasztalt bőkezűségükkel és adományukkal, melyet halásan fogad *Dr. Thuróczy Károly Nyitrán*.”

Ikrényi József működése. A nagy-szombati kanonokká kinevezett korosi plebános úr údvös működéséről a következő adatokat vettük:

1895. aprilis 5-én megalapította a hitelszövetkezetet, mely ma Nyitramegye legerősebb forgalmú és legjobban vezetett hitelszövetkezte. A takarékoság érzékének fejlesztése legeklátásabb bizonyosága a korosi hitelszövetkezet naponkénti fejlődése és virágzása. A szellemi fejlődés emelése 1904. nov. 20-án „Kath. kör”-t létesített, melynek irányítására és vezetésére mint elnök folyt be. Lankadatlan, soha el nem ernyedő munkakedvvel és bamaletos kitartással haladt célja felé. És elérte kitűzött célját 43 évi korosi működésével, mert ma, midőn ő felsége a király legmagasabb kegye is méltányolta a nép ezreinek földi és örök boldogulásáért kifejtett fáradozását, egy minden tekintetben jól rendezett plebániát adhat át utódjának. De nemcsak plebániájának szűk határai közt érezhető áldásos működésének nyoma; kiterjed egy egész esperesi kerületre, hol mint a kerület papjainak feje soha meg nem szűnt buzditásaival, ha kellett, intelmeivel serkenteni kartársait a fokozott munkálkodásra. Mint kerületi tanfelügyelő, a tanítók őszinte igaz barátja volt. Soha egy zokszó nem hallatszott a tanítók ajkáról az ő legjobb atyai barátjok ellen. Jészive a szűkegben szenvedők előtt soha nem volt elzárva, de ebben is, mint egész életében alkalmazkodott az Irás szavaihoz, soha nem tudta a jobb kez, amit a bal cselekszik, pedig jótékony celokra ezeket és ezeket áldozott. Mindenképen érdemes férfit ért tehát a királyi kegy. 50 éves papságának évfordulóján, mit most július 27-én ünnepe, a legszebb gratuláció e kitüntetés.

Rajzkiállítás. Az iparos tanulók rajzai a belvárosi rk. népiskola V. oszt. tertermében e hó végéig ki lesznek állítva. A meglekítésre méltó csinos rajzokat az érdeklődők figyelmébe melegen ajánljuk.

Egyházmegyei szociális szervezet. A szociális mozgalom figyelmes szemlélői előtt ismeretes, hogy az nem csak a megélhetés bajaival küzdő munkásnép érdeke, hanem a jövő két uralkodó pártjának az alakulása, melyek nem-sokára minden téren szemben fognak állni. A ker. szocialista s a szociáldemokrata pártok fognak nálunk is főszerepet játszani a közel jövőben egy a politikai, mint a társadalmi kérdésekben. Csataiktól függ, keresztény marad-e Magyarország, vagy sem. Nagyon is érthető s nem dicsérhető eléggé, ha a fő és alsó papság mindinkább részvesz a szociális tevékenységben. E tekintetben követésre méltó példát nyújt a győri egyházmegye, hol Dr. Széchenyi Miklós megyés püspök főhatalmazásával Dr. Giesswein Sándor a ker. szoc. szövetség vezére egyházmegyei központi szociális szervezet megalakításán fáradozik. A szervezet, mely a jun. 25-én tartandó értekezlet után meg is alakul, legjobb eszköznek ígérkezik arra, hogy a ker. szocializmust a legszélesebb körben elterjessze.

Becsületsértésért elítelve. A nyitrai haladók lapjában, a néhány hónap előtt megszünt Nyitramegyei Ellenörben a mult nyáron egy becsületsértési közlemény jelent meg *Haverla József* érsekújvári káplán ellen. A közleményt az Érsekújvár és Vidéke című érsekújvári hetilap is átvette. E miatt a megsértett káplán becsületsértési pert indított Fajth Fülöp a Nyitramegyei Ellenör és Vadász Ferenc az Érsekújvár és Vidéke szerkesztője ellen. A nyitrai kir. törvényszék a pert, f. hó 17-én tárgyalta. A vádló ügyvédje *dr. Kovács* Pál orsz. képviselő volt, míg a védelmet Vadász Ferenc részéről dr. Lellei Jenő látta el, Fajth Fülöp vádlott védő nélkül jelent meg. A vád és védelem meghallgatása után a törvényszék Vadász

Ferencet és Fajth Fülöpöt nyomtatvány útján elkövetett *becsületsértés* vétségében bűnösöknek mondotta ki, s Faithot 100 K. fő és 40 korona mellékbüntetésre, behajthatatlanság esetén 7 napi fogházra, Vadászt 50 kor. fő és 20 kor. mellékbüntetésre, behajthatatlanság esetén 4 napi elzárásra ítélte. Ezenkívül vádlottak kötelesek az ítéletet annak jogerőre való emelkedése után az „Ersekújvár és Vidéke” című lapban közzétenni s a főmagánvádlónak 100 K. költséget fizetni.

Gimnáziumi juniális. Az érsekújvári községi kath. főgimnázium ifjúsága sikerült juniális rendezett a városligetben. Az egész város künn volt a berekben, hogy részt vegyen a fiatal-ság mulatságában, melynek fénypontja volt a Barák Imre tanár által rendezett társasbéd. A vidám hangulatot lelkesedéssé fokozták az ebédén elhangzott szép tisztek. Felköszöntőket mondatk Barák Imre tanár, Miklóská Aladar polgármester, Finta Ferenc, dr. Rabár Endre közjegyző és mások. A mulatságot, melynek kellemes idő kedvezett, táncvigalom fejezte be.

Ügyvédi gyakorlattól eltiltott tiszti ügyész. Bars vármegye törvényhatósági közgyűlése a vármegyei tiszti főügyészt az ügyvédi magánygyakorlat üzésétől az 1908. évtől kezdődőleg eltiltotta. Ez a határozat abban a körülményben bírja indokát, hogy a vármegyei t. főügyész, akit fizetés tekintetében az 1904. X. törvények a VII. fizetési osztályba sorozott, rendes vármegyei tisztviselő, akire az *inkompatibilitás* a mellékfoglalkozás tekintetében kiterjed.

Uj tanítónő. A Nyitrapereszlyényben megüresedett tanítónői állásra f. hó 15-én tizen-nyolc pályázó közül *Jelenffy* Stefánia okl. tanítónő választott meg.

Kitüntetett tanító. A vágbesztercei r. kath. iskolánál működő *Klika* Lajos kántortanítót, aki a püspök úr őexcellenciája részéről már néhány évvel ezelőtt könyvjutalomban, a F. M. K. E. részéről pedig díszoklevéllel történt elismerésben részesült; kiváló eredményes munkásságáért a vall. és közokt. miniszter tüntette ki a legújabbban elismerő oklevéllel és 100 korona jutalommal. Kösztká Mihály kir. tanfelügyelő f. hó 15-én a vizgák után az egybegyűlt közönség és a tantestület jelenlétében adta át a jutalmat szép szavak kíséretében, melyekre a kitüntetett meghatva válaszolt s ígérte, hogy a reábizott gyermekeket továbbra is az Isten és a hazaszeretetében fogja nevelni. Végre Pálffy Pál isk. elnök a tantestületet a tanfelügyelő szíves jóakarátába ajánlotta.

Megbüntetett tünnető. A nyitrai keresztény munkásegyletnek mult évi november elején tartott közgyűlést egy Srank Ferenc nevű kőműves-segéd minden áron meg akarta zavarni, különösen a szónokok beszéde alatt izetlenkedett, akiknek szavát lármájával elnyomni törekedett. A nyitrai rendőrkapitány Srankót esendzavarásért 5 kor. pénzbüntetésre ítélte, az alispán azonban, aki Srank tünnetésében nem csak a csendzavarás, hanem a szólásszabadság megtámadásának a tényét is fenforogni látta a büntetést 30 koronára emelte fel, s ezt az ítéletet a belügyminiszter jóváhagyta.

Nem kell óvoda. A F. M. K. E. elnöksége tudvalevőleg tárgyalásokat folytatott Radosna községgel, egy új óvoda állítása, illetőleg a nagy-rippényi beszűntetett óvodának oda való áthelyezése iránt. Miután ezen tárgyalások eredményre nem vezettek, az elnökség a régi bodoki járás következő községeinek ajánlotta föl az óvodát: Assakürt, Bodok, Csekej, Csermend, Egerszeg, Koros, Jác, Kis Vicsáp, Lakács, Lovászi-Szomor-falu, Prasic, Nyitrapereszlyény, Sissó, Sárfo, Úrminc. Eldig Assakürt, Cabaj, Csermend, Egerszeg, Nyitrapereszlyény, Sissó és Sárfo községek nyilatkoztak. Mindannyian megköszönik az egyesület figyelmét, de a mai viszonyok mellett *nem* kéri az óvoda föllállítását. Ez csak azt bizonyítja, hogy községeink túlon-túl meg vannak terhelve állami és községi szolgáltatásokkal, s így nem csoda, ha újabb terhektől irtóznak.

„Miért kap a róm. kath. tanító fegyelmit” cím alatt a Vágvolgyi Lap ez évi június 16-iki számában az óbesztercei plebániához tartozó Radoska község róm. kath. tanítója, úgy a saját ügyéről, mint Blaha Antal ó-besztercei káplánról a valósággal homlokegyenest ellenkező állításokat tett közzé. A káplánt többi közt arról vádolja, hogy a magyar nyelv tanítása és használatával szemben ellenséges állást foglalt el, s a tanítóval szemben tanusított egész magaviseletére, úgyszintén az ellene tett feljelentésére, ez utóbbinak hazafias érzülete és működése, mely a káplán szemében szálka volt, szolgáltatott okot.

Blaha káplán ezeket az állításokat egy hozzá küldött nyilatkozatában koholmányoknak jelenti ki, s egyszerűen utal a folyamatban levő fegyelmi eljárásra, mely fel fogja deríteni a valódi tényállást, s akkor majd az is ki fog tűnni, hogy miért kap egy kath. tanító fegyelmit?

A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj egyletének nagysurányi fiókpenztára 1907. június hó 29-én, kedvesen idő esetén ugyanazon hó 30-án Nagysurányban a Polgári kör kerthelyiségében tombolával, díjtekézzel, tűzijátékkal és táncsalattal egybekötött nyári mulatságot rendez. Kezdeté délután 4 órakor, belépti díj 1 kor. A tiszta jövedelem a nagysurányi fiók külön alapjának gyarapítására fordítatik.

Népmentő parlamenti mozgalom.

Lapunk mult számában már megemlékeztünk arról a nagyfontosságú mozgalomról, melyet a parlamentnek az átmeneti korszak alatt is maradó népjóléti intézményeket alkotni akaró tagjai indítottak. Közöltük is a nyitrai választókerület képviselőjének Mérey Lajosnak a *kisemberek jogviszonyainak* rendezését célzó indítványát. Mérey társainak az indítványai szintén megemlék, hogy azokat az ország közönsége a legszelebb körökben is megismerje, s azért közreadjuk azokat, a mint következnek.

Dr. Nagy Emil indítványa: Indítványozom,

mondja ki a képviselőház, hogy utasítja a kormányt, hogy a közterhek igazságosabb elosztását célzó törvényjavaslatait sürgősen terjessze a Ház elé és pedig különösen a kataszteri becselési osztályokban észlelhető anomáliákra, a II. oszt. ker. adóra, az örökösödési átíratási illetéknél, a bekebelezett lelet figyelembe vételére, a III. oszt. ker. adó a valósnak megfelelőbb kivételére és az eddig adózatlan jövedelmekből előknek a köztelherviselésbe bevonása, az adórendszer progresszív alapon és az általános jövedelmi adó elve szerinti átalakítása s az önálló puszták községi fél adómentességének eltörlésére vonatkozólag.

Eitner Zsigmond és Csizmazia Endre indítványa: Tekintettel arra, hogy az 1884. XVII. t.-c. (Az ipartörvény) több mint 20 éves tapasztalat szerint nem mutatkozott alkalmasnak a kisipar fellendítésére, sőt napról-napra hanyatlik; tekintettel továbbá arra, hogy a hanyatlásnak oka főleg a jelzett törvénynek többrendbeli helytelen rendelkezéseiben és hiányaiban rejlik s különösen abban, hogy az iparűzést megillető és a jelenleginél szigorúbb képesítéshez kötve nincs s a kisipar a tisztességtelen verseny, továbbá a külföldi nagyipar selejtes áruinak versenyre ellen kellő védelmet nem nyer, a *képviselőház* utasítja a kereskedelmi minisztert, hogy az érintett helytelen rendelkezéseket orvosló és a hiányokat pótló új ipartörvényről szóló javaslatot szakszerű véleményezés kikerése után, mielőbb terjessze a képviselőház elé. — Hasson oda, hogy a *kisipar* minél előbb anyagbeszerzési, elárúsító- és hitelszövetkezetek létesítése által az egyesülésben rejlő erőt megnyerje; a kis ipar a katonai és állami közszállításokban az eddiginél nagyobb mértékben reszesíttessék és a szerződések kötése alkalmával a szállítások a kisiparosok részére ne egy évre, hanem hosszabb időre biztosíttassanak.

Okolicsányi László indítványa: Utasítja a képviselőház a kormányt, hogy terjesszen elő törvényjavaslatot az iránt: hogy eladásra kerülő mezőgazdasági birtokok az állam által megvásároltassanak azon célból, hogy azok megbízható telepeseknek kis- és középbirtokokra osztva, mint járadék-birtokok adassanak el oly pénzügyi megoldás mellett, hogy e telepítések életképesek legyenek és oly jogi elvek szerint, melyek egyrészt a telepescsaládok fennmaradását biztosítják, másrészt a telepes birtokoknak örökösödés következtében való eldarabolását kizárják.

Ugyanazon törvényjavaslatban történjék intézkedés aziránt is, hogy oly települők, akik anyai vagyon fölött sem rendelkeznek, amennyi ily járadék-birtok megszerzéséhez szükséges, hosszulejratú haszonbérleteket kapjanak, a melyeknél az évi haszonbér akként állapítandó meg, hogy abban a vételár törlesztése is befoglalható, a haszonbérnek bizonyos hosszú időn át való fizetése által a települők a tulajdonjogot megszerezhessek.

Ugyanezen elv alapján létesíttessék hosszulejratú haszonbérleteket oly kis és középbirtokosok részére is, akik birtokukat annak túlterheltsége miatt megtartani és okszerűen kezelni nem képesek, s azokat az államnak megvételre azon célból ajánlják fel, hogy ugyan-

azon birtok nekik az előbb említett vételártörlesztéssel egybekötött haszonbérletként adassék át.

Baross János indítványa. 1. Ha állami alapítványi, vagy bármely közjavak eladásra kerülnek, ezek első sorban községek vagy környékbeli kisgazdák és munkások részére adassanak el.

2. A dunántúli és sikvidéki hitbizományok, melyek ma főleg nagykereskedésű mezőgazdasági tőmböket kötnek le és így a parasztság terjeszkedését akadályozzák, holott az erdővidékeken alig van hitbizomány, — a perifériákra, főleg erdélyi és felvidéki erdőbirtokokra helyeztesenek át. E folyamat megkönnyítése végett a szükséghez képest állami erdőbirtokokkal is kicsereleltessenek. Az így felszabaduló hitbizományi területek egy állami telepítési akció céljaira használtassanak fel az Okolicsányi-indítvány értelmében.

3. A hitbizományi intézmény jogi része is a modern követelményeknek megfelelőleg olyképp reformáltassék, hogy az ezentul ne legyen a nemesség privilégiuma és ne legyen alapítható oly hitbizomány, amelyben a szántóföld területe 1000 holdnál nagyobb. Továbbá a hitbizományi birtokon hozadéki értékében a többi azonosfoku vérrokon is legalább bizonyos arányban örököljön, ugy ezen örökösársak kielégítésére, az érték bizonyos hányadáig a hitbizományok megterhelhetők legyenek és hogy mindenkor hasznélvező az utódot személyes leszármazói közül szabadon maga jelölheti ki.

4. Földbirtokot ezentul csak magyar állampolgár vehessen meg. Amely birtokos pedig nem lakik az országban, ha csak nincsen külső állami szolgálatban, a rendes állami adó kérészeresét fizesse.

Reformátusok az iskolák államosítása ellen.

Mindig megfoghatatlannak tartottuk, hogy a magyar reformátusok, a kiknél a hitéleti tevékenység még inkább rá van utalva az iskolára, mint a katolikusoknál, az iskolák államosításának kérdésében egy követ fújnak a zsidókkal. Ez utóbbiak, hogy miért lármáznak az államosításért, az nyilvánvaló. Először is a zsidók középiskolákat egyáltalában nem tartanak fenn, főiskolát pedig mindössze kettőt, az országos rabbi-képzőt és az orsz. izr. tanfőképzőintézetet, hogy tehát ezt az erősen ellenőrzött adatot ne le hessen a szemökre hányni, ismert modorukkal államosítás után kiabálnak, a mely révén elemi iskoláiknak a terhét is szépen az állam nyakába varrnák. Másodszor ők az államosítást alkalmasnak tartják az ország keresztény jellegének gyengítésére, s ebben a felfogásukban igazság rejlik. De annál csodálatosabb, hogy az ország keresztény felekezetei az iskolák hitvallásos jellege ellen indított hajszában a zsidók bajnoktársáivá csaptak fel. Most végre mintha lassan megnyílna a protestánsok szeme, s mintha józanabb felfogás kezdene irányítani felekezeti érdekeik politikáját. A budapesti hitközségi tanács ugyanis legutóbbi gyűlésén egyhangulag a következő határozati javaslatot fogadta el:

„A budapesti egyháztanács *mély megdöbbenéssel tapasztalja*, hogy a hazai reformátusságban kiváló állást elfoglaló egyének, kik „egyház-”unknak is tagjai, a *felekezeti iskolák államosítása* mellett emelnek szót, sőt ez irányban agitációt is fejtenek ki. Miután a hazai reformátusság mindenütt talajt veszített a multban s előre láthatólag teljesen megfogy és megsemmisül ott, ahol iskoláit, az „egyház” veteménys kertjeit elvesziti, az ily irányú mozgalmat karhooztatja s az egyházkerülethez felterjesztést tesz az ily gondolkodás és cselekedet lábrakapása ellen; megkérven az egyházkerületet a maga hatáskörében oly intézkedések megtételére, melyek a hazai reformátusságra s a magyar alkotmányosságra egyaránt *veszélyes tendenciák* leküzdésére alkalmasak.”

Második vágány a zsolna-oderbergi vonalon.

A kassa—oderbergi vasút igazgatósága a zsolna—oderbergi vonalon második vágány építését tervezi, hogy a megnövekedett forgalmat akadálytalanul lebonyolthassa. A vasút forgalma nemcsak a második vágány kiegészítését teszi szükségessé, hanem új mozdonyok beszerzését s néhány új állomásnak a kiépítését is. Az építkezést nem sokára megkezdik, s őszig be is fejezik.

Hajza egy póstakiadónó ellen.

Ily cím alatt a nemrégiben mi is foglalkoztunk a korosi póstakiadónó rágalmazóival, kik annak idején a pozsonyi kir. törvényszék által elítéltek. Mint megjegyeztük, az elítéltek felebbezést nyújtottak be a kir. ítélőtáblához, mely június 8-án tárgyalta az ügyet. A vádat Kray István kir. fő-

ügyész képviselte Stelczer Ilona korosi posta-és távirtda-kiadónó rágalmazóival szemben, kiknek három ügyvédük volt. A védő ügyvédek mind a kiválasztott nép közül valók voltak, úgyszintén a 8 rágalmazó közül 7 szütnén. A kir. tábla Epstein Alfréd büntetését 4 napra szállította le és pénz-bírságra, Mészáros Lajos s. jegyző fogházbüntetését pedig egy hétre szállította le. Grún Dezső bérlő és tart. hadnagy, Kohn, Grósz, Simkó, Neumann, Reichenthal, Steiner büntetését pénzbírságra változtatta. (Csupa új magyar.) De a vádlottak még most sincsenek megelégedve, pedig ülnöök sem kellene, csak fizetni s felebbeztek a Kuriához.

Előmunkálati engedély.

Uherek László póstyéni lakos, vállalkozó egy évre terjedő hatályú előmunkálati engedélyt kapott egy, Galgócz állomásból kiinduló s Fornoszeg, Felsővásárd, Gelénfalva, Alsóvásárd, Alsó- és Felsőmerőce, Kis- és Nagyrippény, Sarluska, Csitar, Urminc és Nemsic irányában Tavarnokig, esetleg Nagyrippény, Sarluska, Szeptencujfalu és Nagy-dovorán irányában ugyancsak Tavarnokig vezető helyi érdekű vasuti vonalra.

Szinielőadás Nyitra-Bajnán.

Talán sehol sem fogták föl a Gyermekvédő Liga magas eszméjét oly lelkesedéssel, mint Nyitra-megyében és itt is különösen Nagytapolcsány vidékén. Minden község megmozdult, hogy egybegyűjtött filléreivel a Gyermekvédő Liga nemes törekvéseit támogassa. Megmozdult e nemes cél érdekében Nyitra-Bajna is, a hol, e hó 16-án vasárnapon a keresztény iskolatestvérek intézetében, — az intézeti növendékek szereplésével — magas színvonalon álló és fényesen sikerült szini-előadást rendezett Klimacsek Ambrus jegyző ur, a kinek nemes fáradozása egy pár élvezetes órát szerzett nekünk. Bevezetésül Vadász János gyönyörű hangon elénekelté „Az árva fiú” című románcot. Igazán megható volt, midőn a szegény ruhájú, mezitlábos koldus fiú, az erdőt ábrázoló szinpadon, megható melódiában elpanaszolta bajait. A hallgatóságban egy igazi szenvedő, szegény elhagyott gyermek benyomását keltette. Ezután szinre került ez alkalommal a bibliából vett „Tékozló fiú” című 4 felvonásos szindarab. Láttam én ezen darabot f. évi május 15-én, midőn az iskolatestvérek rendalapítójuk de la Salle szt. János ünnepe alkalmából előadták. Akkor is nagyon megtetszett a kis művészek szívből jövő és szívre ható játéka. Hanem most igazán kitétek magukért a kis művészek, mintha érezték volna, hogy szegény gyermektársaik nevében; — kiket a sors nem áldott meg jó szülőkkel és nevelőkkel — gyönyörködtetik a szép számban megjelent előkelő közönséget. A „tékozló fiú” szerepét a pici Vadász János játszotta, aki szép énekével és értelmes játékaival könnyekig meghatotta a közönséget. Azael szerepét adta e ő, a ki mint tékozló fiú apjától örökségét kikérvén, rossz társaságban örökségét eltivornyázza, szükségben és bajban magába tér, két rabszolgát társával haza szökik és megnyeri apja bocsánatát. Remekelte továbbá: Oppitz Rezső (Amenophis esábitó), Valko Lajos (Ruben, Azael atyja), Horváth Laci (Azael testvére), Kugler Jenő (Eleazar, remete), Rieger Károly (Thara, korcsmáros). Mindnyaján a várakozáson felül oldották meg feladatukat. Végül befejezésül következett a koboldok tánca; a kísértetiesen elhomályosított (erdőt ábrázoló) szinpadon kis törpek jártak táncukat, szeretettel ugrálván körül kis királyukat. Úgyes mozdulataikkal általános bámulatot keltettek a közönségben. Az intézeti zenekar szereplését sem hagyhatom említés nélkül. A felvonások közben Strausz, Zieher és Bachó István szerzeményeivel folyton emelkedett hangulatban tartotta a közönséget. Igazán köszönettel tartozunk Klimacsek Ambrus jegyző úrnak, a ki nekünk, e felejthetetlen élvezetet szerette, továbbá a tiszt Iskolatestvéreknek és különösen a rendező Alajos aligazgató úrnak, a kik igazi odaadással buzgólkodtak az előadás sikerén, s lehetővé tették, hogy a társadalom szegény árvaának szép összeg jusson. A szép előadás abban a tudatban erőstett meg újra, hogy a nyitraibajnai nevelőintézet, a kultura, a vallásosság és hazafiság nemes gyümölcseit termő iskola vezetői igazi odaadással élnek nemes hivatásuknak, s az eredmények mutatják, hogy helyes uton vezetik a reájuk bízott növendékeket. Szívből gratulálhatunk azon szülőknek, kiknek sikerül kis fiaikat oda bejuttatni, mert kis gyermekeik erkölcsi és testi épségén eber szemekkel őrködnek a tiszt. iskolatestvérek. Végül meleg köszönetemet fejezem ki az előadásban megjelent m. t. vendégeknek, a kik nemes szívük sugallatát követve kegyesek voltak adományaikkal a Liga javát előmozdítani.

Csimó Vendel.

Ujabb sztrájk. Folyó évi június 18-án sztrájk ütött ki a Weisz Márk-féle surány-annamajori téglagyárban. 29 ember és néhány nő munkás hagyta abba a tégláégetést. Ifj. Rác István szolgabírónak sikerült a munkásokat a munkaadóval kibékíteni. A munkások fejenként napi 10 fillérszerű béremelést kapnak.

Mérges kigyó harapta meg Zsolnán Hein Aladárt, a főreáliskola ötödik oszt. tanuló-ját, a ki bátyjával együtt növényeket gyűjtött s a közben egy követ mozdított meg, ahonnan hirtelen egy kigyó ugrott elő s a diáknak ujját harapta meg. A tanulóban volt annyi lélekjelenlét, hogy sebét rögtön kiszívta s a kezét a seb fölött erősen megkötötte. Az előhívott orvos konstata, hogy a harapás mérges kigyótól, valószínűleg viperától származik. A tanuló túl van a veszedelmén.

Olesóbb lesz a dohány. Az olesó cigarettadohány több fajtajának árát leszállítja a kincstár, hogy ezzel fokozza a fogyasztást. Többek között a 34 filléres csomag 20 fillére, a 14 filléres 8 fillére száll le és a 6 filléres pipadohányt 2 fillérral leszállítják. A cigarettázó közönség mely ezen olesó fajokat kedveli, ezen árleszállításról örömmel vesz tudomást s mivel ezekben a fogyasztás a legnagyobb, a kormány abban bizakodik, hogy ha jóval leszállítja eme minőségek árát, a fogyasztás lényegesen emelkedni fog és a szegényebb néposztály is megengedheti magának a cigarettázás luxusát.

Galambblövőverseny Pöstyénben. A folyó hó 29-én és 30-án Pöstyénben megtartandó II. országos galambblövőverseny iránt nemcsak hazánk, de a külföld sportköreiből is élénk érdeklődés mutatkozik. A védnökséget ezúttal is Erdődy Imre gróf és neje szül. Migazzi Irma grófnő valamint dr. Fodor Kálmán sz. Berchtold Sephine grófnő vállalták.

Program: Első nap 1907. június hó 29-én: 1. Megnyitó-verseny. A Vigalmi Bizottság Tiszteletdíja. 3 galamb. Távozás 25 méter. Tét 10 korona. Tiszteletdíj az I-nek. Tétét menti a II-ik. 1. Vadászdi. Handicap. 1 galamb. Tét 10 korona. Tiszteletdíj az I-nek. Tétét menti a II-ik. 3. A Földművelési Igazgatóság Tiszteletdíja. 5 galamb. Távozás 24 méter. Tét 20 korona. Tiszteletdíj és 200 korona az I-nek. 100 korona a II., 50 korona a III-nak. Este fél 10 órakor hangverseny. Második nap. 1907. június hó 30-án: 1. Tholnay Béla Tiszteletdíja. Handicap. 3 galamb. Tét 10 korona. Tiszteletdíj az I-nek. Tétét menti a II-ik. 2. Pöstyéni Nagydíj (Erdődy Imre gr. Védnök Tiszteletdíja). 4 galamb 26 méter. 8 galamb 27 méter. Tét 40 korona. Tiszteletdíj és 500 korona az I-nek. 200 korona a II-nak. 100 korona a III-nak. 3. Algyestyi Tüköry Jenő Tiszteletdíja. Handicap. 5 galamb. Tét 15 korona. Tiszteletdíj az I-nek. Este 10 órakor bál. Általános határozatok: A lövészet naponként délelőtt 10 órakor kezdődik, amikor Pauleok, Matschek és egyéb díjak lövhetnek; a díjakért a verseny délután 2^{1/2} órakor veszi kezdetét. További tiszteletdíjak kiállításba vannak helyezve, ezek proposíciói annak idején a helyszínen közöltnak. A Handicap következőkép állapíthatik meg: minden I-ső díjnyerő 2 m-rel megy hátrább, II-ik 1 m-rel megy hátrább, III-ik helyén marad és a helyezetlenek fél méterrel mennek előbbre. A galamb ára két korona. A versenyterén állandóan zene és buffet. Első napon a vendégek tiszteletére hangverseny a gyógyház nagytermében. Második nap este 10 órakor bál a gyógyteremben (ruha sötét).

Az állandó mohácsi vész. Rémes adatokat szolgáltat ehhez a legújabbban Washingtonban megjelent kivándorlási statisztika, amely szerint a kivándorlás különösen Magyarországból és Ausztriából óriási mértékben gyarapodott. Magyarországból az idén márciusban 27.357 kivándorló érkezett meg, ötezer személylyel több, mint tavaly márciusban. Ausztriából összesen 43.000 ember érkezett Amerikába, valamennyi ország közül a legtöbb. Olaszországból 41.455, Oroszországból 21.275, Németországból csak 2578 személy vándorolt Amerikába. — Európából összesen 132.137 volt a kivándorlók száma. Ebből Magyarországra és Ausztriára egy harmadrész jutott. A német kivándorlók száma, beleértve a német ajkú osztrákokat és svájciakat, 6034, akik 227.962 dollár készpénzvagyont mutattak ki, a magyarok 7976-an voltak, 284.372 dollár készpénzzel. A kimutatott összeg a legnagyobb, a melylyel magyar kivándorlók ez ideig rendelkeztek, tehát most már jobb módúak cserélnek hazat. Tot nemzetiségi kivándorló 4800 volt, akik összesen csak 70.236 dollárt mutattak ki. Valamennyi kivándorló 2.158.948 dollárt mutatott ki készpénz vagy gyanánt, de a tényleges vagyont nagyobbra becsülik, mert tapasztalat szerint sokan csak annyit mutatnak ki, amennyit a kivándorlási törvény minimum gyanánt megállapít, hogy az illetőket az amerikai parton kiereszse.

A baromfitenyésztés tavaszi teendője. A baromfitenyésztőnek most legtöbb gondot a csirkek kikeltése és felnevelése okoz. A mostani

munkától függ a tenyésztés sikere és haszna. Ezen időben van a tenyésztőnek legnagyobb szükségére tanácsra és kipróbált oktatóra, tájékoztatóra és vezetőre. A baromfitenyésztés összes ágaival és összes teendőivel szakszerűen csakis egy munka foglalkozik és ez Parthay Géza: *Gyakorlati baromfitenyésztés* című könyve, mely gazdagon illusztrálva, megbízható tanácsot ad a tenyésztőnek minden szakbeli szükségletére. A szóban levő könyv ára 3 korona s az összeg beküldése mellett megrendelhető a „Szarnyasaink” című baromfitenyésztési szaklap kiadóhivatalában Budapesten, Rottenbiller-utca 30. szám.

A Regnum Marianum nevelőintézete (Budapest, VII., Damjanich-u. 50.) a jövő tanévre fölvesz középiskolai növendékeket, lehetőleg az alsóbb osztályokból. Jelentkezni lehet aug. 31-ig, kedvezményes helyekre jul. 5-ig. Tájékoztatóval szívesen szolgál az intézet igazgatósága.

Társasutazás Marburgba. Szt. Erzsébet 700 éves évfordulója alkalmából Főt Dr. Komlóssy Ferenc pozsonyi prépost pápai prelátus védnöksége és vezetése mellett társas kirándulás indul Eisenach és Marburgba. Utirány: Pozsony—Bécs—Nürnberg—Frankfurt, a gyönyörű Rajna vidék mentén Gölting, innen Eisenach—Marburgba, vissza Berlin—Drezda—Bécs érintésével Pozsonyba. Ezen kirándulás részletes programját, bárkinek szívesen rendelkezésére bocsátja a technikai rendezőség, „Magyar Utazási Vállalat r.-t.” Budapest, IV., Eskü-út 3 sz. Ugyanott a szeptember 3-án indítandó Róma—Jeruzsalem—Nazárethi társas utazás programja is kapható. 90. 1—2.

Piaci árak. 1907. évi június hó 19-én. (100 kilogrammonként koronákban) Buza 17.60 18.—, rozs 15.60—16.—, árpa 14.—14.40, zab 15.60, tengeri 13.—14.60. Látható készletek: nincsenek. A vetések fejlődésére legutóbbi esős napok igen jó hatással voltak. A répa állása is javult.

Fülöp István szoba-, dísz- és templomfestő Nyitrán, Rév-utca 34. szám alatt *szobafestő-üzletet* nyitott, melyben minden e szakmába vágó munkát, u. m. szoba-, dísz-, cím- címer- és épületfestészetet az egyszerűtől a legfinomabb kidolgozásig és a legszolidabb árak mellett készít. — Nevezett szobafestőnek az esztergomi kath. legényegylettől, dr. Csernoch János prelátus kanonok, orsz. képviselő, s másoktól is jó ajánló bizonyítványai vannak. 81.

Parmai ibolya szappan. E név alatt pár év óta egy kitünő mosó szappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolyaillatot? S ha e kedves és gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt is tudjuk, hogy az archbört finomítja, üdíti, ugyannyira, hogy még a legérzékenyebb archbörök is nagy eredménnyel használhatják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségűben ilyen árért külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szánalmas pártolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 darab 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Készítője Szabó Béla pipere szappangyáros, Miskolcon. Kapható Nyitrán, Kubányi István drogériájában.

Nyilt-tér.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.)

Nyilatkozat.

A nagyközönségnek intézetünkkel szemben állandóan megnyilvánuló bizalma fölőlegessé tenné ugyan, hogy a helyben megjelenő „Nyitra” című lapban, pénzügyintézetünk és annak vezetősége ellen intézett rossz akaratu, minden alapot nélkülöző, s így valótlan támadásokat figyelemre is méltassuk.

Figyelemre nem méltatandó ezen támadás azért sem, mert a „Nyitra” néhány nappal ezen cikksorozat megjelenése előtt, nyilttéri közleményben a támadást azon fenyegetődéssel kiállításba helyezte, hogy az Iparbankkal legközelebb foglalkozni készül.

Ezen figyelmeztetés célja olyan átlátszó, tendenciája olyan világos, hogy a támadás megjelenése csak azt igazolja, miszerint az Iparbanknak nem volt oka a kiállításba helyeztet támadást — a lap részéről remélt — áldozatok árán elfojtani.

Ezen előzmények után nem lévén érdemes ezen támadással szemben hírlapi polemiait foly-

tatni, köztudomásra hozzuk, hogy az ellenünk elkövetett merényletek miatt, a megtorló intézkedéseket megtettük.

Kelt Nyitra, 1907. évi június hó 20-án.

A nyitrai iparbank r. t. igazgatósága.

Nyilatkozat.

A „Nyitra” című helyi napilap f. hó 18-iki számának egyik cikkében azt állítja, hogy a Nyitrai Iparbank annak idején betétemet csak bizonyos kikötések mellett volt hajlandó kiadni.

Kötelességemnek tartom ezen valótlan állítással szemben kijelenteni, hogy kérdéses betétemnek csak egy részét — különben is csak egy sürgős bevásárlás céljából — vettem ki és a bank ezt nekem azonnal és minden levonás nélkül kifizette. A maradványhoz azóta újabb betétem is helyeztem el s továbbra is betétese maradok a banknak.

Nyitra, 1907. június 20.

Goldberger Miksa.

Irodalom.

Szegény ember könyvtára. A Szt.-István-Társulat programjában kezdet óta benn volt, hogy jó és olesó könyvkiadó társulat akart lenni, szóval elsősorban a szegényebb nép szellemi szükségleteit akarta kielégíteni. E célt szolgálja a pártoló tagsági intézmény, mely által 2 koronáért évenként négy-öt jó könyvhöz jutnak a tagok, de főképen erre valók a Népiratkák, melyeknek kiadását most egészen új alapokra fektették. Minden füzettel orvosolni akarnak valami bajt, ellensúlyozni valami káros hatást.

Az idén megjelent füzetek egész teljességben bemutatják e vállalat rendeltetését. Ki akarják szorítani a ponyváról, a búcsujáróhelyekről szóló, nagyobb részt zsidóktól irt selejtes füzeteket, megirattják tehát a magyar búcsujáróhelyek történetét. Dr. Valaiček Belának Mária-Besnyőről szóló füzeté az első e nemű kiadványuk. Ugyan e célból kiadják a magyar nép körében kiválóbb tiszteletnek örvendő szentek életrajzait: a Kapisztrán Jánosról és Nepomuki szent Jánosról szóló füzetek már meg is jelentek, mind a kettőt Filó Károly írta. A vallásos élet mélyítését célozzák a gyakori szent áldozásról szóló s a Kard és Kereszt (irta de Sgardelli Géza) című népiratkák, az oly ijesztő mértékben megcsökkenő hazaszeretet fölélesztésére s történelmünk dicső hagyományainak megbecsülésére buzdítanak a nagyjainkról irt könyvecskék. Filó Károly már meg is írta Hunyadi János, Mikes Emil pedig Mátyás király történetét.

Nem feledkeznek meg azonban a társulat arról sem, hogy szociális problémáktól izzó levegőben élünk. Keresztény fölfogás által nemestett gondolatokat akar tehát a nép lelkében elvetni, amde mivel ezt nemcsak a lázító törekvések bekereintő ellensúlyozásával, hanem a nép anyagi érdekeit is fölkaroló törekvésekkel lehet elérni, ezért egyrészt erkölcsi irányú és szociális tartalmú népiratkákat (Tudja-e, mi a nyomor? Irtá B. B., Szent Vince apostola, irta: Cséplő János) ad ki, másrészt gazdasági érdekeit is melegen fölkarolja s e célra írta meg Horváth E. János a Jó hús olesón című füzetet, mely a hazi nyúltenyésztésről szól s a Baromfi tenyésztésről szóló, mely minden kisgazdának becses útmutatója lesz.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapest, IV., Kecskeméti-utcz 2. sz. Az árt levelbelyegeken is elfogadják.

Zoárd-utca 6. sz. házban

egy souterén lakás, mely három szoba, konyha, kamra és padlásból áll,

f. évi július hó 1-től kiadó.

Bővebbet Huszár István könyvkereskedésében.

Jó családból való 12—14 éves fiu

tanulónak fölvetetik

Fogelton János fűszer- és gyarmat-áru üzletébe Privigyén.

A zsolnai iparkiallitason ezüst érem.
Orsz. Iparegyesülettől ezüst díszérem.

Csernyák József

cipész-üzlete

Nyitra, Bottyán János u. 3.

Ajánlja magát mindennemű
férfi-, női- és gyermek-cipők

elkészítésére. Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Érzékeny lábakra különös figyelem fordítatik. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Saját készítményű áruraktár férfi-, női- és gyermek-cipőkben bel- és külföldi divatos bőrökben és mindennemű **cipész kellékekben** u. m. **crémek, fűzők** stb. 81. 7-10.

1450/1907. tkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szakoleai kir. bíróság, mint tkvi hatóság közlőre teszi, hogy Vechslor Zsigmond hollasi lakosnak végrehajthatónak **Dinka János és Danyek Antal** hollasi l. végrehajtást szenvedő elleni 2400 kor. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a szakoleai kir. járásbírósg területén levő, a hollasi 34. sz. betét A I. 1-2 sorsz. egész ingatlanra 837. kor. A + 1 sorsz. 3781/1. hrsz. ingatlanra Dinka János nevében vezetett felerésze 1200 korona; a hollasi 35. sz. betét A I. 1 sorsz. egész ingatlanra 800 kor., és a hollasi 1295. sz. betét A + 1 sorsz. egész ingatlanra az árverést 800 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1907. évi július hó 15-ik napjának d. e. 10 órájára Hollós község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak. — Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsúrájának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. e. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-miniszteri rendelet 85. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldöttnek kezébe letenni, vagy az 1881. LX. t. e. 970. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál való előleges elhelyezéséről az elismervényt át szolgáltatni.

Szakolea, a kir. járásbírósg mint tkvi hatóságánál, 1907. évi április hó 15-ik napján.

Hamar,
kir. járásbíró.

91. 1-1.

(P. H.)

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a **természetes szénsav** ásványvíz erre a legbiztosabb óvoszer.

Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél- és légsóhurittól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és oleó savanyúvíz: dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvoszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb **gyomor-, légsó- és húgyszervi betegségeknek. 26 év óta** bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségektől is, mint typhus, cholera, megkíméltek azok, a kik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjeleesebb orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára másfél literesnél nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is **olcsóbb**; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb **vidéki** városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás **Kedvelt borvíz!** leírásának ismertető füzetét **ingyen kapható.** A forráskezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Főraktár: Aitner Ferenc urnál Nyitrán.

Főraktár: Aitner Ferenc urnál Nyitrán.

Verebély Géza uri és női divat áruháza, Nyitra

a Tulipánszövetség — Magyar Védő-Egyesület tagja.

II. Vármegye-u.

Legújabb női kosztüm és bluzkelme különlegességek. Tavaszi uri kalapok, nyakkendők nagy választékban! Valódi Linoleum szőnyegek! Csipke- és posztó-függönyök, asztal- és ágy-terítők. Gyapju szőnyegek és pokrócok. — Mindazon honi gyártmányu cikkeket, melyek áruházam szakmájához tartoznak állandóan raktáron tartok, a miről a Tulipánszövetség — Magyar Védő-Egyesület hiteles masolatban közreadott okmánya is tanuskodik. — Pártoljuk a honi ipart és magyar kereskedelmet ne csak szóval, de tettel!

2556/1906. tkv. szám.

Árverési hirdetmény.

A nyitrai székes-káptalan, mint a kegyes alapok gondnokának **Lazovy Jánosné sz. Hrachoviczky Mária** és tsai elleni 1600 korona, s jár. iránti végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés Nyitra város 78. számú betétében foglalt II. 2-5 sor, 4681/1., 4681/2., 4682., 4683. hrszámú Lazovy Jánosné szül. Hrachoviczky Mária, kisk. Hrachoviczky Emília (Julia), kisk. Hrachoviczky Antal nevében vezetett Szarkahegy dűlőben levő, erdőre, szőlőre és 22. sz. házra a 2520/04. tkv. számú végzéssel özv. Hrachoviczky Antalné és Hubka Katalin javára bekebelezett haszonélvezeti jog fentartásával 746 kor. megállapított kikiáltási árban elrendeltetett és ezek az ingatlanok az 1907. évi július hó 13-án délelőtt 9 órakor Nyitrán, a kir. törvényszék árverelő helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át, vagyis 74 kor. 60 fillért készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban bánatpénzképp a kiküldött kezébe letenni.

Az árverési feltételek a nyitrai kir. törvényszék tkvi irattárában és a Nyitra város tanácsánál tekinthetők meg.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.
Nyitrán, 1907. évi április 13-án.

Telegdy,

92. 1-1.

(P. H.)

kir. tszéki albiró.

M. kir. nyitrai 14. honvéd gyalog-ezred.

1789. kb. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. IV. honvéd-kerületbeli honvéd csapatoknak 1907. szeptember hó 1-től 1908. augusztus hó 31-ig terjedő idő alatt szükséges zab, széna, alom- és ágyszalma, valamint kemény tűzifa és kőszénnek szállítási biztosítására nézve a kerületi parancsnokság 1907. évi 450/H. számú rendeletével nyilvános versenytárgyalást hirdetett, mely a nyitrai állomás szükségletére nézve **Nyitrán**, a m. kir. honvéd gyalogezred kezelőtiszt irodájában **1907. évi július hó 10-én** d. e. 9 órakor fog megtartatni.

Részletesebb tájékoztató és ajánlati mintát is tartalmazó hirdetmény, valamint a szállítási feltételek füzetét az említett irodában a hivatalos órák alatt bárki által betekinthező.

Nyitra, 1907. évi június hó 18-án.

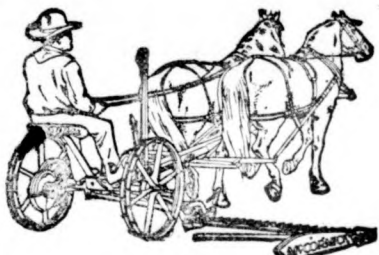
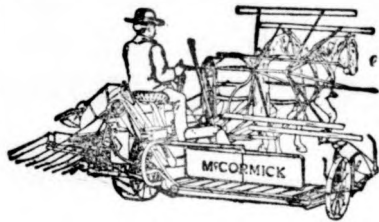
0

Ezredparancsnok szemlén:

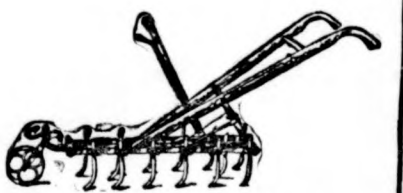
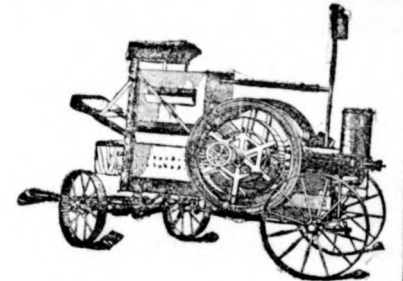
Mihalcsics.

Mc Cormick

amerikai aratógép-gyár

igazgatósága és főraktára:
Budapest, V., Alkotmány-utca 12.
Knecht E. John igazgató.
Mc Cormick kéveköto-aratógégei és marokrakó-aratógégei a magyar viszonyoknak megfelelően külön lesznek gyártva.
Ez nem üres frazis, hanem tény!

Összes gyártmányainkról szóló képes katalógusunkat kívánatra bérmentve küldjük.

84. 6-10.

A „Felvidéki parcellázó és gazdasági bank“ részvénytársaság NYITRA székhelyel.

Vásárol saját számlájára ingatlanokat parcellázás és egészbeni tovább eladás céljából. Elfogad megbízásokat parcellázások keresztülvételére haszonrészesedés, vagy meghatározott összeg fejében. Közvetít birtokeladásokat és vételeket. Vásárol erdőterületeket kihasználásra, vagy bármily nemű épület-, mű- és tűzifát. Elvállal haszonbérleteket albérleti joggal, e nélkül pedig azok megbízható közvetítését eszközli. Felvállal gőzeke-szántásokat ott, a hol 2000 magyar holdnyi érdekelttség biztosítható. Kedvező feltételek mellett közvetít minden rendű gazdasági szükségleteket. — Ügynöki közbenjárást esetenkénti megállapodás szerint díjazunk.

Részletes felvilágosításokkal készségesen szolgál a bank igazgatósága NYITRÁN.

LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK,
ARATÓGÉPEK, TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK,
TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24%
kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76%
kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

RÉZGÁLICZOT (98—99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.